

The Impact of Coronavirus on Social Relations and Lifestyle of Students (Case Study: Second-year High School Students in Raz and Jargolan)

Alireza Ghorbani * 

Assistant Professor of Social Sciences, Payam Noor University, Tehran, Iran.

Abraham Salehabadi 

Assistant Professor of Social Sciences, Payam Noor University, Tehran, Iran.

Masoud Esfandyari 

Masters in Social Sciences, Payam Noor University, Bojnord, Iran.

Introduction

The study aimed to investigate the impact of coronavirus anxiety on social relations and lifestyle of second-year high school students in Raz and Jargolan. One of the psychological problems caused by the coronavirus is coronavirus anxiety, which can have different consequences and effects for individuals depending on the personality and level of anxiety. Anxiety is one of the most common mental disorders, which means a widespread, unpleasant, and ambiguous feeling of fear and worry with an unknown origin and physiological arousal (Asnani et al., 2020: 86). Anxiety is a psychological state that almost all humans experience throughout their lives, but if it exceeds its normal level, it is considered a mental disorder (Fellenbaum et al., 2019: 145). The research questions are:

Does Corona anxiety affect the social relationships of high school students?

Does Corona anxiety affect the lifestyle of high school students?

Does the effect of Corona anxiety on students' social relationships differ based on gender?

Does the effect of Corona anxiety on students' lifestyle differ based on gender?

Literature Review

Abdollahy and Rahimi (2019) conducted a study entitled "Social Construction of Corona and Policies to Counteract It: A Case Study: Cyberspace Users" and concluded that observing hygiene tips and restrictions on urban and intercity traffic are more important to users than other solutions.

Eskandarian (2019) conducted a study entitled "Evaluating the Consequences of Corona Virus on Lifestyle". The results of the study stated that despite the Corona crisis and its subsequent conditions, activities based on relationships outside the

* Corresponding Author: a.ghorbani@pnu.ac.ir

How to Cite: Ghorbani, A; Salehabadi, A.(2024).The Impact of Coronavirus on Social Relations and Lifestyle of Students (Case Study: Second-year High School Students in Raz and Jargolan), *Journal of Social Work Research*,12(40). 213-240.

home have faced serious limitations and have been put in the spotlight as an opportunity, in contrast to interaction and conversation with family members.

Yang et al. (2020) conducted a study on the mental health of family members of hospital personnel in China, the prevalence of anxiety index among these people was 73.33% and those who reported symptoms of depression were 29.35%.

A study by Ikaw et al. (2020) on sleep quality in people who had isolated themselves for 64 days during the spread of Covid-19 in China in January 2020 showed that sleep disturbance was associated with increased anxiety and stress in these people, which can be improved with appropriate social support.

Methodology

In terms of method, this research is a descriptive-correlational study. The statistical population includes all high school students in the cities of Raz and Jargolan, based on statistics, 840 boys and 526 girls. Based on the Morgan table, there are 240 boys and 218 girls, and the subjects were selected by random sampling method. Three questionnaires were used in the present study: Miller and Smith's Lifestyle (1989), Social Relations by Ebrahimi et al. (2002), and the Corona Anxiety Scale, designed by Alipour et al. (2020).

(Corresponding Author: Email Address: a.ghorbani@pnu.ac.ir

Results

Corona anxiety affects the social relationships of high school students. Corona anxiety does not affect the lifestyle of high school students. The effect of Corona anxiety on the social relationships of high school students varies based on gender. The effect of Corona anxiety on social relationships is greater in girls.

Discussion

Coronavirus anxiety affects the social relationships of high school students, including related and aligned research Research by; Cao et al. (2020), Lee et al. (2020), and Strahan (2008) can be mentioned. In explaining the hypothesis, it can be said that; Anxiety is a response to threatening events or situations, which can manifest in various ways such as: loss of appetite, dizziness, sleep disturbance, nausea and vomiting, and cognitive impairment (Lee et al., 2020). These symptoms can range from relatively non-threatening to completely harmful to individuals (McGrundles and Duffy, 2012). An important and noteworthy point in anxiety is to identify and understand its specific sources (Shanafelt et al., 2020).

Corona virus anxiety affects the lifestyle of high school students, including related and discordant research, we can refer to research by; Eskandarian (2019), Moradi and Mohammadifar (2019), and Karimi and Izadi (2017) pointed out. In explaining the hypothesis, it can be said that lifestyle as a fundamental component is related to various aspects of health. Lifestyle means the behavioral method of individuals or groups in different life patterns. Group and collective lifestyle means the general and universal loyalty of individuals in society to a set of methods, habits, tastes, interests, and aversions, which are a symbol of collective and systematic attitudes, norms, and beliefs that are institutionalized among the masses and are present as a tradition and behavioral method among members of society. Lifestyle means the set

of patterns of human beings in their actions, feelings, emotions, and thoughts; the pattern of individuals in matters such as: clothing, food, entertainment, relationships with each other, divorce and marriage, livelihood and business, housing, architecture and urban planning, art, etc. In fact, lifestyle distinguishes the behavior of individuals or a society from the behavior of other individuals or societies and expresses different cultural practices (Mousavi, 2010).

Conclusion

Corona anxiety had an impact on the social relationships of the second-year high school students studied, and girls had more experience of Corona anxiety.

Acknowledgements: We are deeply grateful to all those who helped us in this research.



تأثیر ویروس کرونا بر روابط اجتماعی و سبک زندگی دانش آموزان (مورد مطالعه: دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهر راز و جرگلان)

علیرضا قربانی *  استادیار علوم اجتماعی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

ابراهیم صالح آبادی  استادیار علوم اجتماعی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

مسعود اسفندیاری  کارشناس ارشد جامعه‌شناسی، دانشگاه پیام نور، بجنورد، ایران

چکیده

هدف: پژوهش با هدف، تأثیر اضطراب کرونا بر روابط اجتماعی و سبک زندگی دانش آموزان مقطع دوم متوسطه شهرهای راز و جرگلان انجام گرفته. روش: روش پژوهش توصیفی-همبستگی و جامعه آماری شامل کلیه دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهرهای راز و جرگلان، نمونه بر اساس جدول مورگان ۲۴۰ نفر پسر و ۲۱۸ نفر دختر انتخاب شدند. ابزار اندازه‌گیری شامل: پرسشنامه سبک زندگی میلر و اسمیت (۱۹۸۹)، پرسشنامه روابط اجتماعی ابراهیمی و همکاران (۱۳۸۱) و پرسشنامه اضطراب کرونا علیپور و همکاران (۲۰۲۰) بود. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمونضریبهمبستگیپیرسون و تحلیل رگرسیون استفاده شده است. یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد، اضطراب کرونا بر روابط اجتماعی دانش آموزان تأثیر دارد. اضطراب کرونا بر سبک زندگی دانش آموزان تأثیر ندارد. تأثیر اضطراب کرونا بر روابط اجتماعی دانش آموزان بر اساس جنسیت متفاوت است. نتیجه‌گیری: اضطراب کرونا بر روابط اجتماعی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم مورد بررسی تأثیر داشت و دختران تجربه بیشتری از اضطراب کرونا داشتند.

واژه‌های کلیدی: اضطراب کرونا، سبک زندگی، روابط اجتماعی

طرح مسئله

سبک‌های زندگی شامل مجموعه‌ای از طرز تلقی‌ها، ارزش‌ها، شیوه‌های رفتار، حالت‌ها و سلیقه‌ها است. هم‌چنین به معنای شیوه زندگی خاص یک فرد، گروه، یا جامعه است. آدلر^۱ روانشناس اتریشی شناخت افراد را مستلزم شناخت سازمان ادراکی و شناخت سبک زندگی افراد بیان کرد و معتقد بود سبک زندگی به ایمان و اعتقاداتی گفته می‌شود که افراد در روزهای اولیه زندگی خود کسب می‌کنند و یک الگوی ادراکی جهت‌دار است (فرناندس و مایرال^۲، ۲۰۱۷: ۱۷۲). سبک زندگی دارای اهمیت است، چرا که روی کیفیت زندگی و پیشگیری از بیماری‌ها مؤثر است و برای حفظ و ارتقای سلامتی، اصلاح سبک زندگی ضروری است (احمد^۳ و همکاران، ۲۰۱۶: ۱۲). سبک زندگی به عنوان ارتقاء دهنده سلامت افراد، موضوع کلیدی در جامعه سالم محسوب شده و توجه بسیاری را به خود جلب نموده است. طبق این دیدگاه، سلامتی به معنی تحقق بخشی به پتانسیل انسان‌ها و حفظ تعادل و جهت‌گیری هدف‌دار در محیط زندگی است. سبک زندگی ارتقاءدهنده سلامت را می‌توان، الگویی چند بعدی از ادراکات و اعمال آغاز شده با انگیزه خود اشخاص که به تداوم و تقویت سطح سلامت و خودشکوفایی اشخاص کمک می‌کنند، تعریف کرد (فرناندس و مایرال، ۲۰۱۷: ۱۷۵).

از بین روان‌شناسان، آدلر اولین فردی بود که سبک زندگی را مطرح کرد، سپس توسط پیروان او توسعه یافت. آنان سبک زندگی، شکل‌گیری آن در دوران کودکی، نگرش‌های اصلی سبک زندگی، وظایف اصلی زندگی و تعامل آن‌ها با یکدیگر را به تفصیل توضیح داده و آن را در قالب درخت سبک زندگی نشان دادند. مفاهیم ارزشی و انسان‌شناختی و فلسفی را طرح کرده و همه زندگی را به صورت یک پارچه به تصویر کشیدند (اسپری^۴، ۱۹۹۹: ۱۴۶). سبک زندگی الگوی منحصر به فردی از ویژگی‌ها، رفتارها

-
1. Adler
 2. Fernández & Mairal
 3. Ahmed
 4. Sperry

و عادت‌هایی است که هر افراد از خود نشان می‌دهند که در صورت معیوب بودن در معرض آسیب‌های روانی قرار می‌گیرند (استاتاکس، ۲۰۰۷: ۵؛ به نقل از رمضانیان، ۱۳۹۴: ۶۴).

از طرف دیگر؛ همه انسان‌ها موجودات اجتماعی هستند که در ارتباط با افراد دیگر هویت می‌یابند و زندگی اجتماعی خود را تشکیل می‌دهند. بدین ترتیب جامعه از تعامل‌های الگوداری که افراد به هنگام پیوند با همدیگر، به‌منظور دستیابی به هدف‌های گوناگون می‌آفرینند، تشکیل شده است. سبک زندگی را می‌توان در همه کنش‌ها و رفتارهای انسان‌ها و در تعاملات و ارتباطات افراد با افراد دیگر، طبیعت و به‌طور کلی محیط اجتماعی اطراف افراد، مشاهده کرد (درگاهی، ۱۳۹۶: ۵۳). در تأیید رابطه سبک زندگی و روابط اجتماعی می‌توان به نتایج موسوی و همکاران (۱۳۹۳) و درگاهی (۱۳۹۶) اشاره کرد.

ساده‌ترین عنصر زندگی مشترک انسانی، کنش اجتماعی است. کنش اجتماعی، سلسله حرکات روشنی است که انسان‌ها برای رسیدن به هدفی نسبت به انسان‌های دیگر انجام می‌دهند. رابطه اجتماعی با اهداف گوناگون انجام می‌شود، اهداف عاطفی؛ شامل: دوستی، خویشاوندی و روابط همسایگی است. اهداف عقلانی در جست‌جوی رسیدن افراد به اهداف مورد نظر است، اهدافی که بر مبنای ارزش است اهداف را بدون توجه به سایر اهداف ممکن و هزینه آن دنبال می‌کند. اهداف سنتی بر مبنای سنت و اعتقادات شکل گرفته و علت دوام و استمرار آن، وجهه سنتی و اعتقادی است. نظام فرهنگی و روابط با هم پیوستگی دارند. از یک طرف؛ فرهنگ محصول رابطه اجتماعی است که شدت این رابطه بر فرهنگ تأثیر می‌گذارد. بدین معنی که برقراری و تداوم روابط اجتماعی باعث تقویت ارزش‌ها و هنجارها یا فرهنگ می‌شود و از سوی دیگر؛ فرهنگ شرایط و نحوه شکل‌گیری روابط اجتماعی را مشخص می‌کند (طالبی، ۱۳۹۵: ۱۶۰).

از جمله معضلات اصلی که مردم از قدیم‌الایام با آن مواجه بودند و همواره زندگی و روابط بشر را تحت تأثیر قرار داده، شیوع بیماری‌های واگیردار مثل طاعون و وبا

بوده است. تا هنگامی که ارتباط بین جوامع محدود بود، عوارض این گونه بیماری‌ها نیز کمتر بود؛ اما با افزایش ارتباط در بین جوامع انسانی، عوارض ناشی از شیوع بیماری‌ها نیز توسعه یافت و میزان مرگ و میرها افزایش یافت. در ایران زمان قاجار به دنبال رشد تجارت و افزایش ارتباط بین شهرها و روستاها، بیماری‌های واگیردار بیش از گذشته رواج پیدا کرد و موجب مشکلات بیشتری برای مردم شد. البته نبود تدابیر بهداشتی و درمانی و عدم مسئولیت‌پذیری دولت در مورد کنترل عوامل بیماری‌زا و ارائه روش‌های درست بهداشتی و درمانی خود مزید بر علت بود. گاهی شدت این گونه بیماری‌ها به اندازه‌ای بود که یک شهر یا روستا را سکنه خالی می‌کرد و این کاهش جمعیت به نوبه خود بر روی کلیه شئون زندگی و اقتصادی مردم ایران تأثیر ویران‌گر داشت. پس از گسترش روابط اقتصادی در بین ملل گوناگون دنیا و افزایش مبادلات تجاری به وسیله وسایل ارتباطی از جمله کشتی‌ها؛ بیماری‌های واگیردار مانند طاعون و وبا، که از طریق چنین ارتباطاتی رواج می‌یافت، نیز به سرعت رو به افزایش بود (دهقان‌نژاد و کثیری، ۱۳۹۳: ۱۵۰).

در ۳۰ ژانویه ۲۰۲۰، سازمان بهداشت جهانی، وقوع شیوع ویروسی جدید به نام کرونا را اطلاع داد و وضعیت اضطراری سلامت عمومی را اعلام کرد. در ۱۱ فوریه سال ۲۰۲۰ میلادی، سازمان بهداشت جهانی به‌طور رسمی این ویروس را به‌عنوان بیماری کووید-۱۹ نام‌گذاری کرد. این بیماری مسری، بزرگ‌ترین شیوع از زمان شیوع شدید سندرم حاد تنفسی سارس در سال ۲۰۰۳ می‌باشد و با احتمال ایجاد بیماری تنفسی شدید، به‌سرعت بر دولت‌ها و سیستم‌های عمومی تأثیرگذار بوده است. میلیون‌ها زندگی به‌طور قابل‌توجهی تغییر کرده و فرایند تغییر جهانی در حال انجام است (سازمان بهداشت جهانی، ۲۰۲۰). اقدامات بی‌سابقه‌ای برای کند کردن و قطع انتقال ویروس کرونا انجام می‌شود که زمان و فشار وارد شده بر سیستم‌های بهداشتی را کاهش می‌دهد، اما این بیماری، هزینه‌های اقتصادی و اجتماعی زیادی دارد. معیارهای فاصله اجتماعی، بسته شدن مدارس و

محیط‌های کاری، افراد را به چالش کشیده و به مشکلات روان‌شناختی مختلفی منجر می‌شود که اثرات طولانی‌مدتی بر جای خواهد گذاشت (فراحتی، ۱۳۹۹: ۲۰۵).

یکی از مشکلات روان‌شناختی ناشی از ویروس کرونا، اضطراب کرونا^۱ است که با توجه به شخصیت و میزان اضطراب افراد، می‌تواند پیامدها و اثرات متفاوتی برای افراد داشته باشد. اضطراب، یکی از شایع‌ترین اختلال‌های روانی رایج است که به معنای یک احساس منتشر، ناخوشایند و مبهم هراس و دلواپسی با منشأ ناشناخته و برانگیختگی فیزیولوژیکی است (اسنانی^۲ و همکاران، ۲۰۲۰: ۸۶). اضطراب حالتی روان‌شناختی است که تقریباً همه انسان‌ها آن را در طول زندگی خود تجربه می‌کنند، اما اگر از حد متعادل آن خارج شود یک اختلال روانی قلمداد می‌شود (فیلنباوم^۳ و همکاران، ۲۰۱۹: ۱۴۵). اضطراب به معنای نگرانی مبهم، مفرط و غیرقابل کنترل همراه با نشانه‌های جسمانی در غیاب اشیاء، محرک‌ها و موقعیت‌های ویژه است (ملنیک^۴، ۲۰۲۰). در تعریف دیگری؛ اضطراب کرونا، اضطراب ناشی از مبتلا شدن به این ویروس است که بیشتر به دلیل ناشناخته بودن و ایجاد ابهام شناختی درباره آن می‌باشد (علی‌پور و همکاران، ۲۰۲۰: ۱۶۳). در تأیید تأثیر اضطراب کرونا بر سبک زندگی و روابط اجتماعی در زندگی امروزی می‌توان به نتایج پژوهش‌های اسکندریان (۱۳۹۹)، مرادی و محمدی‌فر (۱۳۹۹)، یانگ^۵ و همکاران (۲۰۲۰) و ایکاو^۶ و همکاران (۲۰۲۰) می‌توان اشاره کرد. با توجه به آنچه بیان شد، می‌توان گفت؛ وجود ویروس کرونا در زندگی امروزی باعث بسیاری از تغییرات در زندگی فردی و اجتماعی انسان شده است؛ با توجه به بررسی‌های انجام‌شده توسط محقق، پژوهشی که تأثیر اضطراب کرونا بر روابط اجتماعی و سبک زندگی را مورد بررسی قرار دهد، یافت نشد. بنابراین پژوهش حاضر با

-
1. Corona anxiety
 2. Asnaani
 3. Fillenbaum
 4. Melnyk
 5. Ying
 6. Xiao

تأثیر ویروس کرونا بر روابط اجتماعی و سبک زندگی...، قربانی و همکاران | ۲۲۱

این سؤال مواجهه است آیا ویروس کرونا بر روابط اجتماعی و سبک زندگی دانش‌آموزان تأثیر دارد؟

پیشینه تجربی

عبداللهی و رحیمی (۱۳۹۹) پژوهشی تحت عنوان «برساخت اجتماعی کرونا و سیاست‌های مقابله با آن مطالعه موردی: کاربران فضای مجازی» انجام دادند. در نتایج پژوهش بیان کردند رعایت نکات بهداشتی و محدودیت در تردد‌های شهری و بین‌شهری، بیش از سایر راهکارها مورد توجه کاربران است.

اسکندریان (۱۳۹۹) پژوهشی تحت عنوان «ارزیابی پیامدهای ویروس کرونا بر سبک زندگی» انجام دادند. در نتایج پژوهش بیان کردند با وجود بحران کرونا و شرایط متعاقب آن، فعالیت‌های مبتنی بر روابط خارج از خانه با محدودیت‌های جدی مواجه شده و در مقابل تعامل و گپ‌وگفت با اعضای خانواده، به‌عنوان یک فرصت در کانون توجه قرار گرفته است.

کوهی و محمدی مطهری (۱۳۹۷) پژوهشی تحت عنوان «بررسی تأثیر عزت‌نفس و مهارت‌های اجتماعی بر اضطراب اجتماعی» را انجام دادند. نتایج پژوهش نشان داد میزان عزت‌نفس و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان دختر بر میزان اضطراب اجتماعی آن‌ها تأثیر منفی و کاهشی دارد. هم‌چنین بین مهارت‌های اجتماعی و اضطراب اجتماعی رابطه وجود دارد.

درگاهی (۱۳۹۶) در نتایج پژوهشی تحت عنوان «سبک زندگی و روابط اجتماعی در سطح شهر» بیان کرد سبک زندگی از جمله جنبه‌های عینی، مشهود و ملموس فرهنگ و نظام ارزشی در یک جامعه بوده و گویای بخش قابل‌رؤیت هویت اجتماعی و هویت فرهنگی در یک جامعه است. عرصه‌های عمومی فضای شهر و هم‌چنین حوزه‌های همسایگی تأثیر بسزایی بر حالات روحی و تعاملات اجتماعی افراد دارند و در صورتی که تحت نظارت شهروندان باشند عامل بسیار مهمی در جهت ایجاد روابط پایدار اجتماعی هستند.

ایمانی جاجرمی (۱۳۹۹) پژوهشی با عنوان «پیامدهای اجتماعی شیوع ویروس کرونا در جامعه ایران» انجام دادند. در نتایج پژوهش بیان کردند بحران کرونا بر حوزه‌هایی چون خانواده و آموزش، روابط کار و برخی گروه‌های اجتماعی مانند زنان، کودکان، صاحبان مشاغل خرد و مهاجران بیشترین پیامدها را داشته است.

مرادی و محمدی‌فر (۱۳۹۹) پژوهشی تحت عنوان «نقش شبکه‌های اجتماعی در شکل‌گیری هراس اجتماعی و تغییر سبک زندگی ناشی از ویروس کرونا (مطالعه موردی شهر کرمانشاه)» انجام دادند. در نتایج پژوهش بیان کردند شبکه‌های اجتماعی در شکل‌گیری هراس اجتماعی دارای تأثیر معنادار ولی با تغییر سبک زندگی ارتباط غیر معنادار دارد. همچنین شبکه‌های اجتماعی داخلی در شکل‌گیری هراس اجتماعی و تغییر سبک زندگی تأثیر معنادار و معکوسی دارند.

موسوی و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی تحت عنوان «نقش سبک زندگی در ارتباطات اجتماعی و فردی» بیان کردند از آنجا که ارزش‌های اجتماعی امروزین، همواره دست‌خوش تحولات ناشی از استیلای رسانه‌ای و مرزهای جغرافیایی و اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، مذهبی را درنوردیده و منابع مرجعیت‌های هنجار بخش را متأثر کرده و مشروعیت آنان را خدشه‌دار می‌سازد و الگوهای جدیدی بر مدار ارزش‌ها و باورها وارد کرده و با شناخت چهره تزویر و ریای استثمار رسانه‌ای، اسیر تبلیغات سودطلب سرمایه‌داران نگشته و از درون، علیه تمام نظامات زورمدار و منفعت‌طلبی، خشم و نارضایتی خود را جلوه‌گر سازند و در تقابل با هرگونه تعامل فردی و اجتماعی که انسانیت و عدالت و صلح را نشانه رفته به ستیز و پیکار قیام کنند. با چنین انسان‌های نوین حق‌طلب، می‌توان امید بهره‌مندی از جامعه‌ای بارور که در آن تمامی انسان‌ها در تعامل فردی و اجتماعی خود بر پایه باورها و ارزش‌ها راستین انسانی و سبکی هوشمندانه و بارورانه و انسانیت‌مدار می‌زیند، را به انتظار نشست.

کریمی و ایزدی (۲۰۱۷) پژوهشی تحت عنوان «تأثیر استرس، اضطراب و افسردگی بر سبک زندگی و سلامت اجتماعی» انجام دادند. در نتایج پژوهش بیان کردند با کاهش استرس، اضطراب و افسردگی میزان کیفیت زندگی و سلامت اجتماعی افزایش می‌یابد.

تأثیر ویروس کرونا بر روابط اجتماعی و سبک زندگی...، قربانی و همکاران | ۲۲۳

پژوهش یانگ و همکاران (۲۰۲۰) که بر روی سلامت روان اعضای خانواده پرسنل بیمارستان در کشور چین انجام دادند، میزان شیوع شاخص اضطراب در بین این افراد برابر با ۷۳/۳۳ درصد و افرادی که نشانه‌های افسردگی از خود اظهار نموده‌اند برابر با ۲۹/۳۵ بود.

پژوهش ایکاو^۱ و همکاران (۲۰۲۰) در مورد کیفیت خواب در افرادی که به مدت ۶۴ روز در طی انتشار کووید ۱۹ در ژانویه ۲۰۲۰ در چین خود را ایزوله کرده بودند نشان دادند اختلال در خواب با افزایش اضطراب و استرس در این افراد مرتبط بوده که می‌توان با حمایت‌های اجتماعی مناسب سبب بهبود کیفیت خواب در این بیماران شد.

نتایج پژوهش سان^۲ و همکاران (۲۰۲۰) که در اوایل سال ۲۰۲۰ در بین مردم عادی پس از انتشار کووید ۱۹ در چین انجام شد، حدود ۴/۶ درصد افراد دارای سطوح بالایی از نشانه‌های استرس پس از سانحه را تجربه کرده‌اند.

پژوهش کاو^۳ و همکاران (۲۰۲۰) در کشور چین بر روی ۷۰۰۰ هزار دانشجوی در طی انتشار کووید ۱۹ انجام شد. حدود ۲۴/۹ درصد دانشجویان اضطراب را تجربه کرده‌اند. از این میان حدود ۱ درصد افراد علائم اضطراب شدید و مابقی اضطراب ملایم را گزارش داده‌اند. از مهم‌ترین دلایل ایجاد اضطراب در بین دانشجویان، نگرانی از تأثیر ویروس کووید-۱۹ بر روی آینده تحصیلی، وضعیت شغلی، آینده و کاهش ارتباطات اجتماعی است. هم‌چنین عامل اضطراب در برخی از دانشجویان ممکن است مشکل در تأمین شهریه دانشگاه به دلیل از دست دادن منابع مالی ناشی از بیکاری و از دست دادن شغل افراد باشد. بر این اساس داشتن درآمد ثابت خانواده و زندگی در مناطق شهری و البته زندگی در کنار خانواده از مهم‌ترین عوامل کاهش اضطراب در بین دانشجویان به شمار می‌رود. نهایتاً، بر اساس یافته‌های تحقیقی مبتلای خویشاوندان و آشنایان به بیماری کووید-۱۹ از دیگر عوامل بروز اضطراب در بین دانشجویان است.

-
1. Xiao
 2. Sun
 3. Cao

لی^۱ و همکاران (۲۰۲۰) پژوهشی در مورد تأثیر بیماری‌های واگیر در اضطراب، ترس و استرس کارکنان بهداشتی و درمانی انجام دادند. نتایج پژوهش نشان داد کارکنان مراقبت‌های بهداشتی و درمانی از برخی از اختلالات روان‌شناختی مضر همچون اضطراب، ترس و استرس برچسب‌زنی رنج می‌برند که می‌تواند کیفیت فعالیت و خدمات‌رسانی آن‌ها را به شدت تحت تأثیر قرار دهد.

در مطالعه مقطعی که توسط وو^۲ و همکاران (۲۰۲۰) بر روی پرسنل پزشکی در کشور چین در طی انتشار کووید-۱۹ در دهم فوریه تا بیستم فوریه ۲۰۲۰ انجام شد، نتایج نشان می‌دهد که از بین ۵۱۲ نفر پرسنل حدود ۱۶۴ نفر تماس مستقیم با بیمار آلوده به کووید ۱۹ داشتند. در این بین میزان شیوع اضطراب حدود ۱۲/۵ درصد بود که ۱۰/۳۵ درصد افراد اضطراب خفیف، ۱/۳۶ اضطراب متوسط و حدود ۰/۷۸ درصد اضطراب شدید تجربه کرده‌اند.

استراهان^۳ (۲۰۰۸) طی تحقیقی دریافت که افراد با اضطراب در مقایسه با افراد غیر مضطرب دارای کنترل اجتماعی پایین و حساسیت اجتماعی بالاتری هستند. دانش‌آموزان مبتلا به اضطراب در مهارت‌های کلامی، گفتاری، حضور در اجتماع و ارتباط کلامی با دیگران دچار مشکل می‌شوند. نتایج تحقیق کوهه^۴ و همکاران (۲۰۰۵) که در طی اپیدمی بیماری سارس در سنگاپور انجام شده نشان می‌دهد بیش از نیمی از کارکنان خدمات بهداشتی و درمانی افزایش سطح استرس کار به میزان ۱۱ درصد و فشار کار به میزان ۱۹ درصد را گزارش کردند. چئونگ^۵ (۲۰۰۴) در تحقیقی که در مورد اپیدمی سارس در هنگ کنگ انجام شد نشان داد کارکنان مراقبت‌های پزشکی از درجه اضطراب بیشتری بعد از تماس مستقیم با بیماران آلوده شده به سارس رنج می‌بردند.

-
1. Li
 2. Wu
 3. Strahan
 4. Koh
 5. Cheong

چارچوب نظری

سبک زندگی با تمام زندگی افراد و ابعاد آن در سطوح علمی؛ جامعه‌شناسی و روان‌شناسی و دینی منشأ اثر است. شاخص‌های شناخته‌شده و متعارف در سبک زندگی شامل: فعالیت‌های فیزیکی اوقات فراغت، خواب‌ویداری، روابط اجتماعی، روابط خانوادگی، معنویت، ایمنی و آرامش، تغذیه است (کاویانی، ۱۳۹۲: ۹۴). ازجمله مواردی که امروزه، سبک و شیوه زندگی انسان‌ها را تغییر داده، وجود ویروس کرونا در زندگی انسان‌ها است. وجود بیماری کرونا پیامدهای بسیاری ازجمله؛ تغییر در وضعیت اقتصادی، فرسودگی شغلی کارکنان به‌خصوص کارکنان بهداشت و درمان، کاهش روابط اجتماعی و وجود استرس و اضطراب در افراد را به دنبال داشته است.

اضطراب در مورد کرونا شایع است و به نظر می‌رسد بیشتر به دلیل ناشناخته بودن و ایجاد ابهام شناختی در افراد درباره این ویروس است. ترس از ناشناخته‌ها ادراک ایمنی را در انسان کاهش می‌دهد همواره برای بشر اضطراب‌زا بوده است. درباره کرونا اضطراب می‌تواند باعث شود افراد نتوانند اطلاعات درست و غلط را تشخیص دهند، بنابراین ممکن است آن‌ها در معرض اخبار نادرست قرار بگیرند (تو و همکاران، ۲۰۲۰: ۵۸).

مرتبط بودن با دیگران یکی از نیازهای اساسی انسان است. این نیاز چنان مهم است که محرومیت از آن می‌تواند پیامدهای جسمانی و روانی حادی به دنبال داشته باشد (کاکوپو و هاو کلی^۱، ۲۰۰۳: ۳۹). روابط اجتماعی تشکیل‌دهنده شبکه‌های اجتماعی بی‌شماری در جامعه هستند. هر شخص در جامعه، موقعیتی در درون شبکه‌های اجتماعی دارد. انسان‌ها از طریق همین روابط اجتماعی جامعه‌پذیر می‌شوند و نیازهای خود را برطرف می‌کنند. بررسی روابط اجتماعی قدمتی به عمر جامعه‌شناسی دارد. به‌عنوان مثال دورکیم^۲ (۱۹۹۷) در سال‌های اخیر هم توجه به ماهیت و اهمیت روابط اجتماعی ذیل مفهوم سرمایه اجتماعی اهمیتی دوچندان یافته است (فیلد^۳، ۲۰۰۳: ۴۳). پژوهش‌های بسیاری نشان داده‌اند که

1. Cocioppo & Hawkley
2. Durkheim
3. Field

روابط اجتماعی سهم مهمی در دیگر حوزه‌های زندگی انسان‌ها دارند. به‌عنوان مثال روابط اجتماعی به‌عنوان سرمایه‌ای اجتماعی می‌تواند هم به تقویت خود و هم به تقویت دیگر انواع سرمایه اعم از مادی، انسانی و فرهنگی نیز کمک کند. هم‌چنین در حوزه سلامت پژوهش‌های بسیاری نشان داده‌اند که نوع و شدت روابط اجتماعی افراد بر سلامت روانی و جسمی آن‌ها مؤثر است (مورگان و سوان^۱، ۲۰۰۴: ۶۷).

فرضیه‌ها

اضطراب کرونا بر روابط اجتماعی و سبک زندگی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم تأثیر دارد.

اضطراب کرونا بر روابط اجتماعی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم تأثیر دارد.
اضطراب کرونا بر سبک زندگی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم تأثیر دارد.
تأثیر اضطراب کرونا بر روابط اجتماعی دانش‌آموزان بر اساس جنسیت متفاوت است.
تأثیر اضطراب کرونا بر سبک زندگی دانش‌آموزان بر اساس جنسیت متفاوت است.

روش

از آنجا که تحقیق حاضر ضمن ارائه تصویری از وضعیت موجود متغیرها، راهکارهای برای ارتقای سبک زندگی به دست‌اندرکاران ارائه می‌دهد، یک تحقیق کاربردی است. از نظر روش نیز این تحقیق یک تحقیق توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری شامل کلیه دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم شهرهای راز و جرگلان می‌باشد، بر اساس آمار پسران ۸۴۰ نفر و آمار دختران ۵۲۶ نفر اعلام شد. بر اساس جدول مورگان ۲۴۰ نفر پسر و ۲۱۸ نفر دختر می‌باشد که آزمودنی‌ها به روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند. در پژوهش حاضر از سه پرسشنامه استفاده شده است:

تأثیر ویروس کرونا بر روابط اجتماعی و سبک زندگی...، قربانی و همکاران | ۲۲۷

پرسشنامه سبک زندگی میلر و اسمیت^۱ (۱۹۸۹) دارای ۲۰ سؤال است. نمره گذاری پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت است. هر پرسش دارای پنج پاسخ (همیشه = ۱، اغلب = ۲، گاهی اوقات = ۳، به ندرت = ۴ و هرگز = ۵) می باشد. نمره های بالاتر نشان دهنده سبک زندگی ناخوشایند و ناسالم است.

پرسشنامه روابط اجتماعی توسط ابراهیمی و همکاران (۱۳۸۱) طراحی و از ۲۰ گویه تشکیل شده است که به منظور سنجش وضعیت روابط اجتماعی افراد بکار می رود. نمره گذاری پرسشنامه به صورت طیف لیکرت ۵ نقطه ای می باشد که برای گزینه های «هرگز»، «کمی»، «گاهی»، «بیشتر اوقات» و «همیشه» به ترتیب امتیازات ۱، ۲، ۳، ۴ و ۵ در نظر گرفته می شود.

مقیاس اضطراب کرونا، توسط علیپور و همکاران (۲۰۲۰) با ۱۸ گویه طراحی شد. گویه ها بر اساس مقیاس چهار درجه ای لیکرت (= ۰ هرگز تا = ۳ همیشه) نمره گذاری می شوند، لذا دامنه نمرات بین ۰ تا ۵۴ و نمره بالاتر نشان دهنده اضطراب کرونا بیشتر است. برای روایی هر یک از آن ها به ترتیب زیر عمل شده است. در پژوهش فاضل و همکاران (۱۳۹۰) روایی محتوای پرسشنامه سبک زندگی تأیید شد. در پژوهش وامقی و همکاران (۱۳۹۲) روایی پرسشنامه روابط اجتماعی به صورت محتوایی، با استفاده از نظرات حدود ۱۵ نفر از متخصصان بررسی و تأیید شد. روایی سازه پرسشنامه اضطراب کرونا با روش تحلیل عاملی در پژوهش علیپور (۱۳۹۹) تأیید شد. در پژوهش حاضر، روایی محتوای پرسشنامه های فوق الذکر مورد تأیید استادان گروه علوم اجتماعی گرفت. در پژوهش فاضل و همکاران (۱۳۹۰) پایایی پرسشنامه سبک زندگی ۰/۸۵ به دست آمد. در پژوهش وامقی و همکاران (۱۳۹۲) پایایی پرسشنامه روابط اجتماعی با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۹۲ گزارش نمودند. در پژوهش علیپور (۱۳۹۹) پایایی پرسشنامه اضطراب کرونا با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۱ گزارش شد. در این پژوهش به منظور حصول از پایایی ابزار تحقیق، از روش آلفای کرونباخ که مبتنی بر

1. Miler & smait

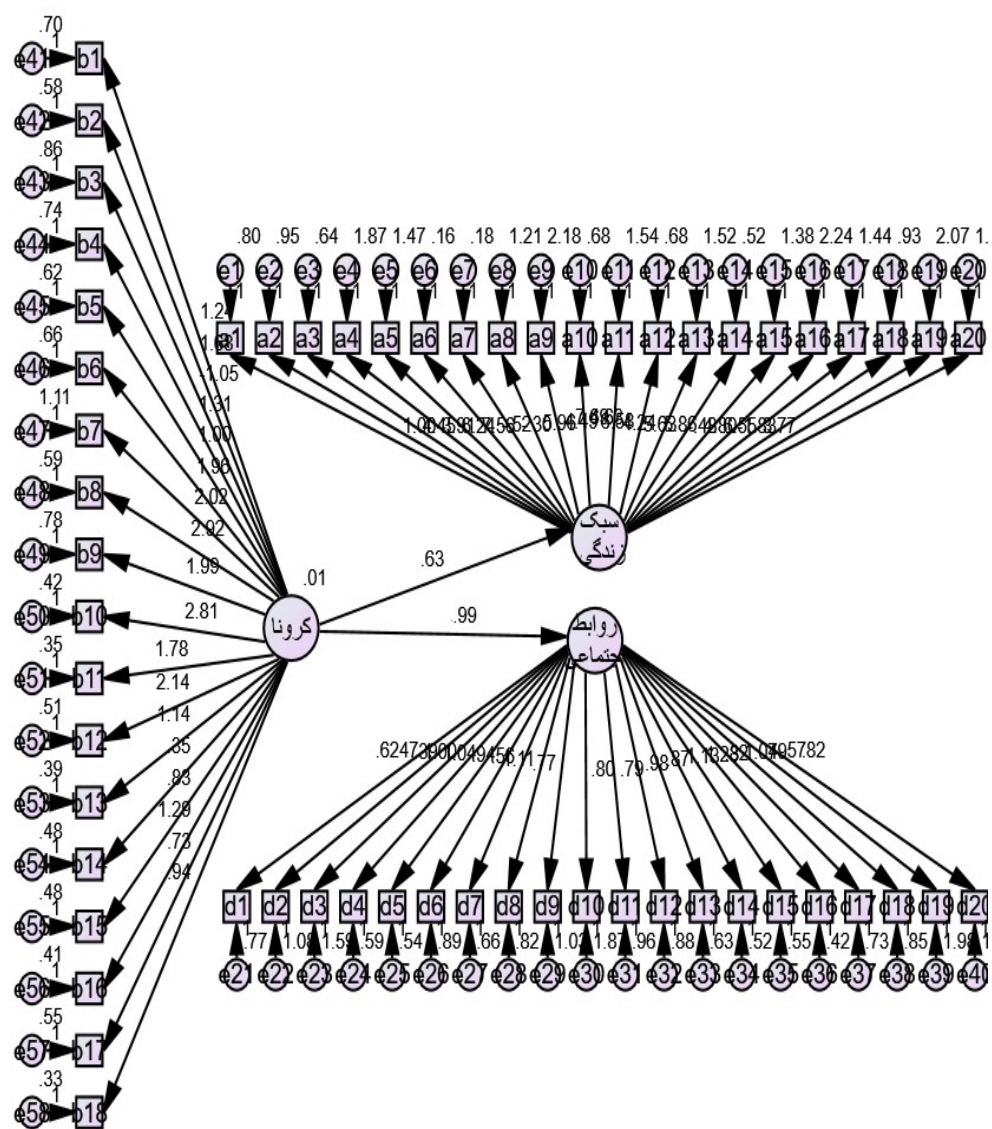
همبستگی درونی اجزای پرسشنامه است، استفاده شد که پایایی پرسشنامه سبک زندگی، روابط اجتماعی و اضطراب کرونا به ترتیب؛ ۰/۸۷، ۰/۹۰ و ۰/۹۳ به دست آمد. در تحقیق حاضر، تجزیه و تحلیل اطلاعات در دو بخش توصیفی و استنباطی تحلیل شد. در بخش توصیفی با استفاده از جداول فراوانی، نمودارها و شاخص‌های مرکزی و پراکندگی به خلاصه‌سازی و طبقه‌بندی اطلاعات، و در بخش استنباطی آزمون ضریب همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون و معادلات ساختاری با ایموس استفاده شد.

یافته‌ها

قبل از تحلیل داده‌های پژوهش مفروضه‌های زیربنایی تحقیق مورد بررسی قرار گرفت. از مهم‌ترین این مفروضه‌ها مفروضه نرمال بودن است. برای بررسی مفروضه نرمال بودن داده‌های توزیع روش بررسی چولگی و کشیدگی استفاده شد. اگر مقادیر چولگی و کشیدگی بین بازه ۳- و ۳ باشد، داده‌ها نرمال می‌باشد (شریفی و همکاران، ۱۳۹۵) جدول ۱ نشان می‌دهد هیچ‌یک از متغیرهای پژوهش از مفروضه نرمال بودن تخطی ندارند (آزمون کلموگروف-اسمیرنف در حجم‌های بالای ۳۰۰ نفر کارایی ندارد).

جدول ۱- بررسی مفروضه نرمال بودن متغیرهای پژوهش

متغیر	چولگی	کشیدگی
سبک زندگی	۰/۰۹	-۰/۲۴
اضطراب کرونا	۱/۳۴	۲/۶۸
روابط اجتماعی	۰/۷۳	-۰/۱۱



نمودار ۱- با ضرایب غیراستاندارد

یافته‌های توصیفی نشان داد از افراد مورد مطالعه ۲۱۸ نفر دختر (۴۷/۶ درصد) و ۲۴۰ نفر پسر (۵۲/۴ درصد) هستند. میانگین و انحراف استاندارد معدل افراد مورد مطالعه به ترتیب ۱۷/۸۷ و ۱/۲۳ می‌باشد. هم‌چنین میانگین و انحراف استاندارد سن به ترتیب ۱۶/۹۵ و ۱/۵۶ می‌باشد. بررسی شغل مادر و پدر افراد مورد مطالعه نشان داد شغل مادر ۴۰۱ نفر خانه‌دار (۸۷/۶ درصد) و ۵۷ نفر کارمند (۱۲/۴ درصد) است. شغل پدر اکثر شرکت‌کننده‌ها آزاد است (۷۷/۷ درصد). نتایج نشان داد ۴۳/۹ درصد افراد مورد مطالعه در شهر و ۵۶/۱ درصد در روستا سکونت دارند. هم‌چنین نتایج نشان داد اکثر شرکت‌کنندگان در رشته انسانی تحصیل می‌کنند (۵۳/۹ درصد) و درآمدی بین ۱ تا ۲ میلیون تومان دارند (۵۲/۴ درصد).

اضطراب کرونا بر روابط اجتماعی و سبک زندگی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم تأثیر دارد.

جدول ۲- نتایج تحلیل مسیر

ضریب مسیر استاندارد	آماره تی	سطح معناداری
۰/۰۹	۰/۹۶	۰/۳۱
۰/۳۲	۵/۵۸	۰/۰۰۰

با توجه به جدول بالا تنها بین اضطراب کرونا و روابط اجتماعی رابطه معنادار و مثبت برقرار است، زیرا سطح معناداری از ۰/۰۵ کمتر و آماره تی نیز خارج از بازه ۱/۹۶ و ۱/۹۶- می‌باشد و ضریب مسیر نیز مثبت است. بنابراین اضطراب کرونا بر روابط اجتماعی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم تأثیر دارد.

اضطراب کرونا بر روابط اجتماعی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم تأثیر دارد. به کمک رگرسیون این فرضیه مورد بررسی قرار می‌گیرد. قبل از تحلیل داده‌ها مفروضه استقلال باقیمانده‌ها به کمک آماره دوربین واتسون بررسی شد. مقدار آماره دوربین

تأثیر ویروس کرونا بر روابط اجتماعی و سبک زندگی...، قربانی و همکاران | ۲۳۱

واتسون ۱/۷۳ محاسبه شد که چون در فاصله ۱ تا ۲/۵ قرار دارد، حاکی از عدم تخطی از مفروضه استقلال باقی مانده‌ها است.

جدول ۳- نتایج تحلیل رگرسیون روابط اجتماعی

منابع تغییر	SS	dF	MS	F	سطح معنی داری	r	r^2	Durbin-Watson
رگرسیون	۸/۹۶	۱	۸/۹۶	۲۰/۴۷	۰/۰۰۰	۰/۲۱	۰/۰۴	۱/۷۳
باقیمانده	۱۹۹/۲۲	۴۵۵	۰/۴۴					

متغیر وابسته: روابط اجتماعی

مدل مشخص می‌کند که ۴ درصد از واریانس مشاهده شده در روابط اجتماعی از طریق اضطراب کرونا توجیه می‌شود ($R\text{ Square} = ۰/۰۴$). با توجه به مقدار F و سطح معنی داری (P) که کوچک‌تر از ۰/۰۵ است فرضیه صفر رد شده و با اطمینان ۹۵٪ نتیجه می‌گیریم اضطراب کرونا بر روابط اجتماعی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم تأثیر دارد.

جدول ۴- ضرایب رگرسیون متغیرهای پیش‌بینی کننده در تحلیل رگرسیون روابط اجتماعی

مدل	B	خطای معیار SE	ضریب استاندارد Beta	T	P
مقدار ثابت	۱/۸۷	۰/۰۵		۳۵/۹۰	۰/۰۰۰
اضطراب کرونا	۰/۲۹	۰/۰۷	۰/۲۱	۴/۵۳	۰/۰۰۰

متغیر وابسته: روابط اجتماعی

در جدول ۴ مقدار B، بتا، t و سطح معنی داری ارائه شده است. بر این اساس اگر اضطراب کرونا به اندازه یک واحد افزایش یابد، این تغییر به اندازه ۲۱ درصد نمرات روابط اجتماعی را افزایش می‌دهد.

اضطراب کرونا بر سبک زندگی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم تأثیر دارد که به کمک رگرسیون مورد بررسی قرار می‌گیرد. قبل از تحلیل داده‌ها مفروضه استقلال

باقیمانده‌ها به کمک آماره دوربین واتسون بررسی شد. مقدار آماره دوربین واتسون $1/72$ محاسبه شد که چون در فاصله ۱ تا $2/5$ قرار دارد، حاکی از عدم تخطی از مفروضه استقلال باقی‌مانده است.

جدول ۵- نتایج تحلیل رگرسیون سبک زندگی

منابع تغییر	SS	dF	MS	F	سطح معنی‌داری	r	r^2	Durbin-Watson
رگرسیون	۰/۱۷	۱	۰/۱۷	۰/۷۸	۰/۳۸	۰/۰۴	۰/۰۰۲	۱/۷۲
باقیمانده	۹۸/۳۴	۴۵۲	۰/۲۲					

متغیر وابسته: سبک زندگی

با توجه به مقدار F و سطح معنی‌داری (P) که بزرگ‌تر از ۰/۰۵ است فرضیه تحقیق رد شده و با اطمینان ۹۵٪ نتیجه می‌گیریم اضطراب کرونا بر سبک زندگی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم تأثیر ندارد.

جدول ۶- ضرایب رگرسیون متغیرهای پیش‌بینی کننده در تحلیل رگرسیون سبک زندگی

مدل	B	خطای معیار SE	ضریب استاندارد Beta	T	P
مقدار ثابت	۲/۴۹	۰/۰۴		۶۸/۰۴	۰/۰۰۰
اضطراب کرونا	۰/۰۴	۰/۰۵	۰/۰۴	۰/۸۸	۰/۳۸

متغیر وابسته: سبک زندگی

در جدول ۶ مقدار B، بتا، t و سطح معنی‌داری ارائه شده است. بر این اساس تأیید می‌شود که اضطراب کرونا بر سبک زندگی تأثیر ندارد. تأثیر اضطراب کرونا بر روابط اجتماعی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم بر اساس جنسیت متفاوت است. برای بررسی این موضوع ابتدا از ضریب همبستگی جزئی استفاده می‌شود:

تأثیر ویروس کرونا بر روابط اجتماعی و سبک زندگی...، قربانی و همکاران | ۲۳۳

جدول ۷- نتایج همبستگی جزئی

متغیرهای مورد بررسی	درجه آزادی	ضریب همبستگی	معنی داری P	نتیجه آزمون
اضطراب کرونا و روابط اجتماعی بر اساس جنسیت	۴۵۴	۰/۲۱	۰/۰۰۰	تأیید فرض H1

بنابراین فرض تحقیق تأیید می شود و تفاوت معنادار است. حال برای هر گروه به طور جداگانه میزان تأثیر بررسی می شود.

الف) دختران

جدول ۸- نتایج تحلیل رگرسیون روابط اجتماعی

منابع تغییر	SS	dF	MS	F	سطح معنی داری	r	r^2	Durbin-Watson
رگرسیون	۷/۱۶	۱	۷/۱۶	۱۷/۱۷	۰/۰۰۰	۰/۲۷	۰/۰۷	۱/۶۹
باقیمانده	۸۹/۶۶	۲۱۵	۰/۴۲					

متغیر وابسته: روابط اجتماعی

ب) پسران

جدول ۹- نتایج تحلیل رگرسیون روابط اجتماعی

منابع تغییر	SS	dF	MS	F	سطح معنی داری	r	r^2	Durbin-Watson
رگرسیون	۲/۶۵	۱	۲/۶۵	۵/۹۹	۰/۰۲	۰/۱۶	۰/۰۳	۱/۸۲
باقیمانده	۱۰۵/۴۹	۲۳۸	۰/۴۴					

متغیر وابسته: روابط اجتماعی

ضرایب تعیین به ترتیب برای دختران و پسران ۰/۰۷ و ۰/۰۳ است و نشان می دهد میزان تأثیر اضطراب کرونا بر روابط اجتماعی در دختران بیشتر است.

بحث و نتیجه‌گیری

اضطراب کرونا بر روابط اجتماعی و سبک زندگی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم تأثیر دارد. نتایج با نتایج پژوهش‌های کاو و همکاران (۲۰۲۰)، لی و همکاران (۲۰۲۰)، استراهان (۲۰۰۸)، اسکندریان (۱۳۹۹)، مرادی و محمدی‌فر (۱۳۹۹) و کریمی و ایزدی (۲۰۱۷) هم‌سو می‌باشد.

اضطراب کرونا بر روابط اجتماعی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم تأثیر دارد. با بررسی‌های انجام‌شده، پژوهش یا پژوهش‌های که صرفاً تأثیر اضطراب کرونا بر روابط اجتماعی را مورد بررسی قرار دهند، یافت نشد. اما از جمله پژوهش‌های هم‌سو و مرتبط می‌توان به پژوهش‌های؛ کاو و همکاران (۲۰۲۰)، لی و همکاران (۲۰۲۰) و استراهان (۲۰۰۸) اشاره کرد. در تبیین فرضیه می‌توان گفت؛ اضطراب، پاسخی به حوادث یا موقعیت‌های تهدیدآمیز است، که می‌تواند به روش‌های گوناگونی مانند: از بین رفتن اشتها، سرگیجه، اختلال خواب، حالت تهوع و استفراغ و اختلال شناختی بروز کند (لی^۱ و همکاران، ۲۰۲۰). این علائم می‌تواند از نسبتاً غیر تهدیدآمیز تا کاملاً مضر برای افراد، متغیر باشد (مک‌گراندلس و دوفی^۲، ۲۰۱۲). نکته مهم و قابل توجه در اضطراب، شناسایی و درک منابع خاص آن است (شانافلت^۳ و همکاران، ۲۰۲۰).

از طرف دیگر؛ وجود شرایط خاص در دوان کرونا از جمله: فاصله‌گذاری اجتماعی، تعطیلی مدارس و مشاغل و ایجاد محدودیت‌های مسافرتی جهت قطع زنجیره انتقال این ویروس مشکلاتی را برای زندگی فردی و اجتماعی افراد ایجاد کرده است (کائو^۴ و همکاران، ۲۰۲۰) در تأیید این مطلب می‌توان به نتایج کمبل^۵ (۲۰۲۰) و اسمیت و همکاران (۲۰۱۴) اشاره کرد. در نتایج پژوهش‌های آنان تنش بین اعضای خانواده و ایجاد مشکل در

1. Lee

2. McGrandles & Duffy

3. Shanafelt T

4. Cao

5. Campbell

روابط بین فردی و اجتماعی در دوران کرونا گزارش شده است. ماندن در خانه و دورکاری در دوران رواج بیماری کرونا، می تواند پیامد احساس تنهایی و ناکارآمدی روانی در افراد را به دنبال داشته باشد که این امر بر روابط اجتماعی افراد تأثیرگذار است. از سوی دیگر؛ هنگامی که افراد به این بیماری مبتلا می شوند، ممکن است توسط دیگران طرد شده و ارتباط بین فردی و اجتماعی افراد کاهش یابد (آدامز^۱ و همکاران، ۲۰۲۰).

نتایج پژوهش صادقی زمانی و ضرغامی (۱۳۹۷) نشان دادند روابط خانوادگی و اجتماعی از اهمیت بالایی برخوردار است و مشکلات در این روابط می تواند ابعاد زندگی فردی و اجتماعی را تحت تأثیر قرار دهد، می توان گفت وجود شرایط ویژه در زمان شیوع کرونا، علاوه بر این که اضطراب و ترس را در افراد ایجاد می کند، بسیاری از پیامدهای اجتماعی مانند: بیکاری و کاهش درآمد را به دنبال دارد که وجود چنین شرایطی زمینه را برای کاهش روابط اجتماعی فراهم می سازد.

اضطراب کرونا بر سبک زندگی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم تأثیر دارد. با بررسی های انجام شده، پژوهش یا پژوهش های که صرفاً تأثیر اضطراب کرونا بر روابط اجتماعی را مورد بررسی قرار دهند، یافت نشد. اما از جمله پژوهش های مرتبط و ناهم سو می توان به پژوهش های؛ اسکندریان (۱۳۹۹)، مرادی و محمدی فر (۱۳۹۹) و کریمی و ایزدی (۲۰۱۷) اشاره نمود. در تبیین فرضیه می توان گفت؛ سبک زندگی به عنوان یک مؤلفه اساسی با جنبه های گوناگون سلامتی ارتباط دارد. سبک زندگی به معنای روش رفتاری افراد یا گروه ها، در الگوهای مختلف زندگی است. سبک زندگی گروهی و جمعی به معنای وفاداری عمومی و همگانی افراد جامعه به مجموعه ای از شیوه ها، عادات، سلیقه ها، علایق و تنفرهاست که این مجموعه رفتارها نمادی از نگرش ها، هنجارها و باورهای جمعی و نظام مند در میان توده مردم نهاده شده و به صورت یک سنت و شیوه رفتاری در میان اعضای جامعه حضور دارد. منظور از سبک، زندگی مجموعه الگوهای انسان ها در اعمال، احساسات عواطف و افکار آنان است؛ الگوی

افراد در اموری مانند: لباس، غذا، تفریح‌ها، روابط با یکدیگر، طلاق و ازدواج، معیشت و کسب و کار، مسکن، معماری و شهرسازی، هنر و... می‌باشد. در واقع سبک زندگی، رفتار افراد یا جامعه را از رفتار افراد یا جوامع دیگر متمایز ساخته و بیانگر شیوه‌های مختلف فرهنگی است (موسوی، ۲۰۱۰).

در تبیین فرضیه بالا می‌توان گفت؛ بر اساس نظریه سیستم ایمنی رفتاری، افراد با هدف محافظت از خود، از هیجان‌های منفی مانند: اضطراب و افسردگی، یأس و ناامیدی و ارزیابی شناختی منفی استفاده می‌کنند (تریزی^۱ و همکاران، ۲۰۱۳). افراد در زمان مواجهه با با تهدید بیماری نیز تمایل دارند از رفتارهای اجتنابی مانند: پرهیز از برقراری ارتباط با افرادی مبتلا استفاده نمایند و از محدودیت‌های اجتماعی در زمان شیوع بیماری پیروی می‌کنند (اسکالر و مورای^۲، ۲۰۰۸). پیامد این موضوع؛ کاهش روابط اجتماعی و تغییر شیوه و روش زندگی عادی افراد است. از طرف دیگر؛ بر اساس نظریه استرس و نظریه خطر ادراک شده، هشدارهای مربوط به سازمان بهداشت و درمان، می‌تواند استرس‌های منفی در افراد جامعه را تشدید کرده و در نتیجه زمینه را برای افزایش هیجان‌های منفی و نگرانی بیشتر فراهم سازد (کیکات^۳ و همکاران، ۲۰۰۲) که این امر می‌تواند بر سبک زندگی افراد تأثیر گذارد.

به نظر می‌رسد از آنجاکه گروه مورد مطالعه، نوجوانان هستند و در میان عامه مردم و نوجوانان این طرز تفکر وجود دارد؛ «من در این سن به کرونا مبتلا نمی‌شوم» یا «در سن من کرونا مانند یک سرماخوردگی است»، لذا ممکن است چندان توجهی به فاصله گذاری اجتماعی نداشته باشند و به دنبال آن اضطراب کرونا در آنان نسبت به افراد مسن کمتر باشد. بنابراین شاید عواملی مانند: سن، باورهای عامه مردم را بتوان از جمله عوامل مؤثر در عدم تأثیر اضطراب کرونا بر سبک زندگی در فرضیه بالا بیان کرد.

1. Terrizzi
2. Schaller & Murray
3. Kiecolt-Glaser

تأثیر اضطراب کرونا بر روابط اجتماعی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم بر اساس جنسیت متفاوت است. با بررسی‌های انجام شده، پژوهش یا پژوهش‌های که صرفاً تأثیر اضطراب کرونا بر روابط اجتماعی دانش‌آموزان بر اساس جنسیت را مورد بررسی قرار دهند، یافت نشد. اما ازجمله پژوهش‌های همسو و مرتبط با این فرضیه می‌توان به پژوهش‌های؛ کاو و همکاران (۲۰۲۰)، لی و همکاران (۲۰۲۰) و استراهان (۲۰۰۸) اشاره کرد.

در تبیین فرضیه بالا می‌توان گفت؛ الگوهای اجتماعی تقویت برای دختران و پسران متفاوت هستند و برای درک تفاوت‌های جنسیتی در اضطراب، حیاتی می‌باشد. نظریه نقش جنسیتی بم^۱ (۱۹۸۱) بیان می‌کند که دختران و پسران به این دلیل اجتماعی می‌شوند تا رفتارها، صفات، مهارت‌ها و علایق تعیین شده جامعه را که با جنسیتشان سازگار است، رشد دهند؛ لذا؛ از آنجا که بیان اضطراب با نقش جنسیتی مرد ناسازگار است، رفتار نشان‌دهنده از ترس در پسران ممکن است کمتر است تحمل شود. هم‌چنین والدین، معلمان، همسالان و رسانه‌ها ممکن است رفتارهای منطبق با جنسیت را به‌وسیله تقویت جرأت در میان پسران و اضطراب در میان دختران، تقویت کنند. بیان ترس و اجتناب در میان پسران کمتر پذیرفتنی است و پسران بیشتر یاد می‌گیرند که نقش مردانگی شامل رفتار مقابله‌ه‌د‌فمند و شجاعانه هنگام مقابله با موقعیت‌های اضطراب‌انگیز هستند. در مقابل، نقش جنسیتی سنتی زنانه که بر خودمختاری و سلطه تأکید می‌کند، ترویج‌کننده وابستگی و انتظار حمایت است و همسازی بیشتری با رفتار اجتنابی دارد (علی‌اکبری‌دهکردی و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۳۰).

به نظر می‌رسد دختران به دلیل شرایط جسمانی و عاطفی متفاوت با پسران، از لحاظ اضطراب کرونا و روابط اجتماعی با پسران متفاوت هستند. دختران نسبت به بیماری و پیامدهای آن ترس و اضطراب بیشتری دارند، به همین جهت فاصله‌گذاری اجتماعی و محدودیت‌های اجتماعی را بیشتر مدنظر قرار می‌دهند و به دنبال آن، دوری و اجتناب از روابط اجتماعی می‌تواند پیامد توجه به این اضطراب باشد.

1. Bem

از آنجا که انجام پژوهش با شیوع بیماری کرونا مواجه شد، انجام پژوهش با مشکلاتی مواجه بود. این که صرفاً دانش آموزان متوسطه دوم مورد بررسی قرار گرفته‌اند، از جمله محدودیت‌های دیگر پژوهش می‌باشد که تعمیم نتایج با احتیاط صورت گیرد.

پیشنهادهای

با توجه به نتایج پژوهش پیشنهاد می‌شود اضطراب کرونا بر روابط اجتماعی و سبک زندگی با میانجی‌گری حمایت اجتماعی ادراک شده، هم‌چنین تأثیر سرمایه اجتماعی بر بی‌تفاوتی اجتماعی با توجه به شیوع کرونا در جامعه و تأثیر سبک زندگی بر روابط خانوادگی با توجه به شیوع کرونا در جامعه مورد بررسی قرار گیرد. پیشنهاد می‌شود مددکاران محترم اجتماعی کارگاه‌های آموزشی جهت مدیریت استرس و کاهش اضطراب کرونا برای دانش آموزان و خانواده‌های آنان، به‌علاوه کارگاه‌های آموزشی جهت کاهش پیامدهای کرونا از لحاظ اجتماعی در بین اقشار مختلف جامعه و کارگاه‌های آموزشی جهت مدیریت سبک زندگی در زمان شیوع مجدد کرونا برای دانش آموزان و خانواده‌های آنان برگزار نمایند. در انتها پیشنهاد می‌شود خانواده‌ها جهت فعالیت‌ها و روابط اجتماعی با توجه به شرایط کرونا برنامه‌ریزی مناسب داشته باشند.

سپاسگزاری:

از همه کسانی که در این پژوهش به ما یاری رساندند کمال قدردانی و تشکر را داریم.

تعارض منافع:

در این مقاله هیچ تعارض منافی وجود ندارد.

ORCID

Alireza Ghorbani



<https://orcid.org/0000-0001-8718-8816>

Ebrahim Salehabadi



<https://orcid.org/0000-0002-5979-2968>

منابع

- صادقی زمانی، فهیمه و ضرغامی، محمدحسین (۱۳۹۷). تعیین ساختار روابط بین اعضای خانواده بر اساس ویژگی‌های شخصیتی. *اندازه‌گیری تربیتی*، ۹، ۲۱۹-۲۲۸.
- علی‌اکبری‌دهکردی، مهناز؛ شهریاری، حسنیه و زارع، مریم (۱۳۹۳). جنسیت، نقش‌های جنسیتی و اضطراب در دانش‌آموزان مدارس شهرستان زابل. *مطالعات روان‌شناسی تربیتی*، ۲۰، ۱۱۷-۱۳۴.
- علی‌پور، احمد؛ قدمی، ابوالفضل؛ علی‌پور، زهرا و عبداله‌زاده، حسن (۱۳۹۸). اعتباریابی مقدماتی مقیاس اضطراب بیماری کرونا. *روانشناسی سلامت*، ۴، ۸۶۲-۸۷۱.
- کاویانی، محمد (۱۳۹۲). سبک‌زندگی‌اسلامی و ابزار سنجش آن. *قم: پژوهشگاه حوزه‌ودانشگاه*.
- کوهی، کمال؛ محمدی‌مطهری، رضوان (۱۳۹۷). بررسی تأثیر عزت‌نفس و مهارت‌های اجتماعی بر اضطراب اجتماعی. *پژوهش‌های جامعه‌شناسی معاصر*، ۳، ۱۳۷-۱۲۳.
- Adams-Prassl, A. (2020). *Inequality in the impact of the coronavirus shock: Evidence from real time surveys*.
- Campbell, Andrew M. (2020). *An increasing risk of family violence during the Covid-19 pandemic: Strengthening community collaborations to save lives*. Forensic Science International: Reports, 100089, 1-3.
- Cao, Wenjun. (2020). The psychological impact of the COVID-19 epidemic on college students in China. *Psychiatry research*, 112934. 1-3.
- Lee, Sherman A., Mathis, Amanda A., Jobe Mary C., Pappalardo, Emily A. (2020). Clinically significant fear and anxiety of COVID19: A psychometric examination of the Coronavirus Anxiety Scale. *Psychiatry Research*; 290:1-7.
- Mousavi Gilani, Syed Razi. (2010). Nature and reason of lifestyle and its relation with religion and Mahdaviyyat. *Research and Scientific Journal of Promised East*; 7(25): 124-138. (In Persian).
- McGrandles, Amanda., Duffy, Tim. (2012). Assessment and treatment of patients with anxiety. *Nursing Standard*; 26(35): 48-58.
- Morgan, Evgenii., Swann, Edith. (2011). *Social capital for health: issues of definition, measurement and links to health*. Yorkshire: national institute for health and clinical excellence. 67-78.

- Smith, Sharon G., Fowler, Katherine A. & Niolon, Phyllis H. (2014). Intimate partner homicide and corollary victims in 16 states: National Violent Death Reporting System, 2003–2009. *American Journal of Public Health*, 104(3), 461-466.
- To, Kelvin Kai-Wang. (2020). *Consistent detection of 2019 novel coronavirus in saliva*. Clinical Infectious Diseases, ciaa149. February 12, 2020. DOI: 57-62.
- Wang, Cuiyan. (2020). Immediate psychological responses and associated factors during the initial stage of the 2019 Coronavirus Disease (COVID-19) epidemic among the general population in China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(5), 17-29.
- Wu, Znyou., McGoogan, Jenniffer. M. (2020). *Characteristics of and Important Lessons From the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Outbreak in China: Summary of a Report of 72 314 Cases From the Chinese Center for Disease Control and Prevention* external icon. JAMA. Published online: February 48-59.

استناد به این مقاله: قربانی، علیرضا و صالح آبادی، ابراهیم. (۱۴۰۳). تأثیر ویروس کرونا بر روابط اجتماعی و سبک زندگی دانش‌آموزان (مورد مطالعه: دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم شهر راز و جرگلان)، پژوهشنامه مددکاری اجتماعی، ۴۰(۱۲)، ۲۱۳-۲۴۰.



Social Work Research Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.